

Asia: VN/31662/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n yleisen tuoteturvallisuusasetuksen täytäntöön panemiseksi tarvittavaksi lainsäädännöksi ja laiksi kulutuspalvelujen turvallisuudesta

Kuluttajatuotteiden turvallisuutta koskevat ehdotukset

Kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain soveltamisala ja käsitteet

-

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaiset markkinavalvonta- ja muut viranomaiset

-

Viranomaisten tehtävät ja toimivaltuudet

-

Seuraamussääntely

-

Muut asiat

-

Kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevat ehdotukset

Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain soveltamisala ja käsitteet

Nuorisoala kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta lausua. Nuorisoalan lausunto koskee kulutuspalvelujen turvallisuutta.

Tällä hetkellä voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle on rajattu yhdistykset ja muut yhteisöt siltä osin kuin ne tarjoavat palveluja jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa. Perusteena tälle rajaukselle on nimenomaan ollut, että erityisesti sellaisille liikunnan, urheilun ja muun harrastustoiminnan piirissä toimiville yhdistyksille, joiden toiminta

perustuu pääasiassa vapaaehtoistyöhön, muodostuisivat lain soveltamisalaan kuuluvien palvelusten edellyttämät riskinarviointia koskevat velvoitteet käytännössä raskaiksi.

Hallituksen esitysluonnosta valmistelleessa työ- ja elinkeinoministeriön asettamassa työryhmässä oli esillä myös ehdotus luopua edellä mainitusta soveltamisalarajauksesta. Nuorisoala esitti asiantuntijanäkemyksenään jo työryhmän toteuttamalla lausuntokierroksella että työryhmän järjestämässä kuulemistilaisuudessa kielteisen kantansa nykyisen soveltamisalan laajentamiseen. Työryhmä päätyikin toteamaan seuraavaa: "Kun otetaan huomioon yhdistyksille aiheutuvat kustannukset ja niiden mahdolliset vaikutukset, turvallisuudesta huolehtimisen nykytila, yhdistysten jäsenten välisen toiminnan ja muun palvelutoiminnan ero sekä tarve turvata kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytykset, tässä esityksessä ei ehdoteta soveltamisalan laajentamista kattamaan yhdistysten jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa tarjoamat kulutuspalvelut."

Nuorisoalan kattojärjestö pitää työryhmän johtopäätöstä erittäin perusteltuna ja kiittää työryhmää nuorisoalan näkemysten huomioimisesta.

Nuorisoalan näkökulmasta keskeisin hallituksen esitysluonnokseen sisältyvä yksittäinen seikka onkin lakiin kulutuspalvelujen turvallisuudesta jatkossakin esitettävä soveltamisalan raja, jonka mukaan lakia ei sovelleta yhdistykseen tai muuhun yhteisöön siltä osin kuin tämä tarjoaa kulutuspalvelua jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa.

Nuorisoala perustelee näkemystään erityisesti seuraavilla perusteilla:

1) Lainsäädännön muutoksen taustalla tulisi olla yhteiskunnassa ilmennyt tarve muutokselle. Nuorisoalalla ei ole tiedossa sellaista nuorisotyön turvallisuuden tilassa tapahtunutta kielteistä kehitystä, jota korjaamaan olisi tarvittu yhdistysten perustoiminnan sisällyttämistä lain soveltamisalaan.

2) Lähtökohtaisesti nuorisoala kannattaa jatkuvaa toimintakulttuurin tarkastelua turvallisuuden varmistamiseksi, mutta korostaa, että nuorisoalalla toiminnan turvallisuuteen suhtaudutaan jo tällä hetkellä erittäin vakavasti - onhan koko ala olemassa juuri nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Käytännössä jo nyt erilaiset keskusjärjestöt tarjoavat piiri- ja jäsenyhdistykselleen tukea turvallisuussuunnitteluun. Nuorisoalan näkökulmasta toiminnan turvallisuutta kehitetäänkin tehokkaimmin ennen kaikkea toimijoiden koulutusta ja ohjemateriaaleja lisäämällä - ei lakisäätöisiä velvoitteita tarpeettomasti säätämällä.

3) Lainsäätäjä on viime vuosina lisännyt vapaaehtoistyöhön liittyvää sääntelyä ja valvontaa, mikä voi luoda turvallisuutta toimintaan, mutta lisää samalla myös harrastajien vastuuta ja työmäärää.

Samanaikaisesti esimerkiksi kansalaisyhteiskunnan toimijoiden rahoitus tai resursointi ei ole kasvanut uusien velvoitteiden lisääntyessä. Tämä väistämättä luo tilanteen, jossa useat kasaantuvat velvoitteet lisäävät nuorisovaltuuskuntien järjestöjen byrokratiaa ja kustannuksia ja siten rajoittavat varsinaisen toiminnan järjestämistä. Laajentuvat turvallisuusvelvoitteet olisivat saattaneet osoittautua liian raskaiksi etenkin pienemmille yhdistyksille, jotka olisivat joutuneet rajaamaan jäsenilleen järjestämäänsä toimintaa. Tämä käytännössä olisi vähentänyt suoraan nuorten harrastustoiminnan monimuotoisuutta ja saavutettavuutta.

4) Uudet turvallisuusvelvoitteet olisivat asettaneet uusia velvoitteita yhdistysten hallituksille, jotka yhdistyslain perusteella kantavat viimesijaista vastuuta yhdistyksen toiminnasta. Tämä olisi saattanut entisestään hankaloittaa luottamus- ja vapaaehtoistoimijoiden saamista yhdistykseen, josta on jo tällä hetkellä nähtävillä huolestuttavia signaaleja vapaaehtoisuuksien laskiessa.

5) Järjestöjen varsinaisen toiminnan säätelyyn kuluttajaturvallisuuslain mukainen säätely sopii periaatteellisella tasolla huonosti, sillä tällaisessa toiminnassa jäsenet eivät ole perinteisen kuluttajan asemassa. Nuorisovaltuuskuntien järjestöjen tarkoituksena ei ole taloudellisen hyödyn tavoittelu (jo yhdistyslain säätely tämän estää), vaan tarkoituksena on yhdistyksen säännöissä määritellyn toiminnan tarkoituksen toteuttaminen jäsenistön tahdon mukaisesti. Käytännössä myös jäsenistö itse osallistuu jäsenistölle suunnatun toiminnan toteuttamiseen.

6) Jo nykyisin voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain soveltamisalaan lukeutuu yhdistysten ja muiden yhteisöjen elinkeinotoimintana järjestämät palvelut. Tämä onkin perusteltua, sillä elinkeinotoiminta poikkeaa yhdistyksen jäsenilleen järjestämästä toiminnasta ja elinkeinotoiminnassa palvelun käyttäjä on nimenomaisesti kuluttajan asemassa. Yhdistysten yleishyödyllinen toiminta ja elinkeinotoiminta ovat lähtökohdiltaan, pyrkimyksiltään ja muulta säätelyltään niin merkittävän erilaisia, että ei ole kestävää pyrkiä yhdenmukaistamaan yhdistykseen ja elinkeinotoiminnan harjoittajiin kohdistuvaa säätelyä. Yhdistysten jäsenistölleen järjestämän toiminnan sisällyttäminen soveltamisalan piiriin olisikin ennen kaikkea ollut askel kohti kansalaisjärjestötoiminnan yleishyödyllisen perustan kaventamista, jollaista kehitystä tulee ehdottomasti välttää.

7) Soveltamisalan laajentaminen olisi ollut ristiriidassa Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kanssa. Hallitusohjelmassa muun muassa linjataan, että [kansalaisjärjestö]strategien puitteissa kevennetään järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa koskevaa ylimääräistä säätelyä. Lisäksi hallitusohjelmassa sitoudutaan erikseen vielä liikuntasektorin osalta turvaamaan liikunnan vapaaehtoistyön varmistamiseksi, ettei tarpeeton byrokratia ole este seurojen ja järjestöjen toiminnalle tai tapahtumien järjestämiselle.

Kulutuspalvelun turvallisuuden arviointi

-

Palveluntarjoajan velvollisuudet ja niiden riskiperusteinen soveltaminen

-

Valvontakeinot ja -menettelyt

-

Seuraamussäätely

-

Muut asiat

-

Luomala Juuso
Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry